ԳՐԱԿԱՆ—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱԳՈՒԼԻՍԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՋԵՌԱԳՐԵՐԸ.

(Շարունակութիւն)

Թ. 24.

Ճառքնտիր (թղթ. բոլորդ. թուկ. գրչ. ՊԼԸ. սկզբից և վերջից թերթերն ընկած).

1ա (ուշ ժամանակի գրուածք). «Ի՞նչ է ա՞զմի։ առվայուրին։ մխիթարին։ զաւակացն խուզադին։ Կազ՚ցին։ Իւր։ թարգման խոսնունին։ զաւակացն։ աջի քէզին։ շաֆուութ։ ամէն։

4ա Ի՞նչ է բարեխաւսութի՞ւն սրբոյն պետրոսի հոգբարեսին և արիսոդոմաց սարկաւագին, ոդորմեա ա՞մ հաւատացելոց քոց. եւ առաւել սուրիանոս միայնակեցի և ծնաւղացն, և եղբարցն և քեռցն. և ա՞մ ոդորմանացն. և ինձ մեղաւոր գրոզիս ոդորմեա՛ ա՞ր։ և քեզ փառք յաւիտեան։ ամէն։

4ա Ասաուած ոդորմի թագոս կ՚ընին, և եղբարն կարապետ ք՞նին, և ծնոզաց նոցա. յոհանէս ք՞հին, և խուրթլու մելիքին և մեզաւոր գրիս ամէն։

8բ Ս՞ր ա՞ ծաձնին բարէխաւսութեամբ ոդորմեայ, զաւչին, և կ՚նկցն իւր թուրմանդին. և որդացն. գ՞ին. էմատին. կուսանդին. բարքաջանին. և հանիսին. և հարանեարացն. խաթունին, հաւսին. և իւրե՞նց որդացն. և դստեր՞ց և ա՞մ ոդորմանացն. կ՚ողջոյց և լուսոյ ց և որ գայս ասէ ամէն։

14բ Յիշեա՛ ք ս ա՞ ծ ոդորմութե՞ք քով զատացդ ս՞ր գրոցս զաբրահիանոս միայնակեաց. և զծնաւղքն իւր զմկրտիչ և զիսուանդ. և զքոյրքն զաւդու և զշաքար, և զա՞մ ոդորմանքն։ ընդ նոսին և զիս զանցիշելի գրիչս զկարապետ քհ. և զմեր ծնաւղսն. և քեզ փառք յաւիտ։

14բ Ի՞նչ է ա՞ ծ ՚ազմի։ առվայուրին։ մխիթարին և զաւակացն։ խուզադին։ կոզակցին։ իւ՞ր թարգման խոսնունին։ զաւակացն։ աջի քէզին։ և կոզակցին։ իւր։ թուրմանդին։ ամէն։

18բ . . . . եւ առաւել թողութիւն մեզաց շնորհեացէ ք՞ս ա՞ ծ թագէոս կ՚ընին, և եղբարբ ն՞ր կարապետ ք՞հին՝ և ծնաղաց ն՞ց յոհանէս ք՞հին, և խուրթլու մելիքին. և արուա-

խաթունին, մարթային, սիրանոսին*), և որդոց ն՟ց. ներա-մատին, մէլքէսէթին ամէն:

18բ Ք՟ս ա՟ծ ողորմեա. ղօշին. և կողայկեցն իւր. թուր-վանդին, և որդոյն ղարին և կ՟զկցն իւր. խաթունին, և որ-դոցն. ապովջանին. բարաջանին մկրտիչին. աւղուղխանին. և դստերն. խանըէկոն, և շ՟հրէկոն. և ա՟մ արեան մերձաւո-րաց. և ինձ անարժան ապարիայ իրիցուս. կ՟րդ՟ցզ և լսողացդ. և որ գայս ասէ ամէն:

33բ Ք՟ս ա՟ծ ի միւս անգամ գալըստեանն քո՝ ողոր-մեա մեղաւոր բարսեղիս: թվ ՌՃԻ և մէկ մայիսի ամսոյն Ի՟Բ.

34ա Ք՟ս ա՟ծ ողմի. աջի բէգին: ալայդադին. հուրիր. ի խուդադին: Մուրն ի՟ր թարֆան խաթունին. գուլինարին:

45բ Ք՟ս ա՟ծ ողորմի ազիզ բէկին. այլուր՝ աջի բէկին. (վերջինս աւելի ճիշտ) և հաւրն նորա խուտատ և ամուսն թարֆայ խաթունին ամէն:

55բ Ք՟ս ողորմի աջիբէգի հոգուն: իր ծընողաց իւր: խուդատին: թարֆան խաթունին: ա՟ծ աջիբէգն կենդանպահ (?) է որ աջի բէգն էս գիրս գնեց:

123ա Բարէխաւսութ՟ք յոհաննու: կամաւոր աղքատին. ողորմեայ ք՟ս ա՟ծ, ողորմեայ, բստացողի գրոցս. պապին. և ծնողաց, նորին. խաչատրին. և շահալամին. ամէն:

150բ Ես անարժան ծառայս ա՟յ. աւանէս մուլթս: գի-րեցի. թէ ով որ կարդայ լի բերանով ողորմի ասացէք. Ա՟ծ ձեր մեղ.'' թողու: թ՟վ: Ջ: ղա:

155բ Ես անարժան բարսեղ երեց գրեցի գիրս ով որ կարդա լի բերանով ա՟ծ ողորմի ասի և ա՟ծ: Ձեզ ողորմի իւր միւսանգամ գալըստեանն ամէն: ով ա՟ր յ՟ս օգնեա թ՟վ ՌՃԻ: հոգտեմբերի, ԾԸ:

168ա Որդ՟րմի. ք՟ս ա՟ծ բստացողի գրոցս թաթոսին. ճանապիղին. որդոցն, և ընդանեացն ամէն:

185ա Ես մեղաւոր: ղաքարի որթի հովանես գրեցի թ՟վն ՌՃԿԱ փետրվարի ՟ա. ով որ կարթա լիաբերան ասէ ա՟ծ ողորմէ ամէն:

297ա Ես գրեցի անարժան ծառայ ա՟յ միքէլ սարկա-ւագս ի տեղացս ոհանայ վանիցս: ի թվականու . . . .

528բ Վասն գալոյ Լանկթամուրին բազում զաւրաւք և հեծելովք. որ կոտորեաց զամենեսեան:

Արդ ո՟վ եղբարք և հաւատացեալք ք՟ի. լուարուք զպա-տուհասս բարկութ՟ես որ եկն եհաս ի վերայ մեր վ՟սն մեղաց

---

* 91ա Նաև «Սանասարին»

մերոց: Գանձի ներքէր մարդասիրութ՟ը և ողորմութ՟ը. եռանդ-նաշարժ սիրով երկայնմտութիւն սիրոյն ա՟յ. յորժամ էր կամք մարդոյն տրամադրեալ ի բարեբուն բարին. և կատարաւղ գոլով կամաց արարչին: Իսկ յորում ամանակի ոչ հնազանդեցան աւրինաց ստեղծաւղին իւրեանց: Բարձեալ բարեգութն ա՟ծ զխնամածելն բարձրութ՟ը ձեռինն առ ի հարկանել. և երթալով երթայր ընդ խոտորնակին. ուժգին խոտորնակ: Որպէս է տեսանել ի նախնոյն ադամայ մինչև առ յաւղս: . . . . : Ոմանք երկրակործան պատուհասաւք յանդունդս տառապեցան: ոմանք այսպէս, և ոմանք այնպէս. սատակակսկիծ ցաւիւ տանջեցան: Որպէս եղև ի վերջացեալ աւուրս և յերեկոյացեալ ժամանակիս. ի հայկազեան ազգիս թուոյս տումարի. ՊԼԶ: Ելեալ այր անաւրէն ըստ նմանութեան Դողիաթայ, Լանկթամուր անուն կոչեցեալ: Գրեթէ սկաւառակ եւթնեկի լցեալ զաւռնութեամբ բաժակաւ ի ձեռինն ա՟յ. զոր եհեղ ի վերայ չարագործ ազգի մարդկայնոյ, ըստ նախնոյն ասուրայ, Նաբուգոդոնոսրայ, և այլոց վայրենաբարոյից: Ուստի շարժեալ յելից արևու ի շահաստանէն որոյ անուն կոչի Սմրղընդ: և ձայն ահարկու արկեալ ի վերայ բազում գաւառաց զոր կային ատէրութե՟ը այլոց: և յոլովք արտաքոյ յերկիւղէ և ի կարծեաց յոչ կամաց զետեղեալ . . . . զաւրաց բազմութ՟ ի հարիւր հազար սուսերամերկաց: երկաթակուռ զինուորաց: սկսեալ ի յութհարիւր և յերեսուն թուին խորհուրդ գալստեանն: և յետ վեց ամի ապա եհաս առ մեզ շշուկն դողացուցիչ: զի յամսեանն մեհեկի ազդեաց մահն վաղահասուկ ի բոլոր աշխարհս Հայաստանեաց: ահա անդ էր տեսանել զաւրաուռ ահագնահայեցութ՟ե գաղանաբարոյ մարդոց. զի լսողքն սրտաթափ լինէին. և հանդիպողքն տեսանելով ի հեռաստանէ զփոշի ոտից նոցա իբրև զամպ միգախառն. զի արագէին երիվարք խոտերաւ, և հիանային ազգ մարդկան յանսովոր պատահմանցն: և թէ լինէր ուրուք դաղթեալ ի բարձրակատար գագաթս լերանց, և անդուստ ի խոնարհ նայելով ի վերայ լեգէոնախումբ կուտակեալ խռովութ՟ե ծովուն: սոսկանայր հոգին ի մարմինն. որ թէպէտ կենդանի, այլ վատթար գոլով քան զդագմաւրեա մեռեալս: Ի փայլմանէ սուսերացն: Ի ճաւճելոյ ըռըմբացն: ի դարբելոյ երիվարացն: ի փռընչելոյ կառացն: ի խրխնջելոյ բարձրապարանոց ծովային ձիոցն. ի ճչելոյ ձայնիցն. ի տեսութենէ անհուն հեծելոցն: որ եռային զեռային: զդաշտս ծածկէին. զլերինս բոլորէին. զասրս լնուին. զլայնա-

նիստ տեղիս փակէին․ աշխարհալուր զձ՞այնս առնէին։ զերկիր ողջոյն աստղակարկաջ և բոսորանեղկ խորանաւք լնուին։ և ուխտաւորեայ ճանապարհաց զապաւանդակ և զկայմն լարուցն մի առ մի հիւսեալ մանէին։ և եթէ ոք ընդդիմանայր նոցա անառիկ զղեկաւ․ վաղվաղակի անդր ժամանէին իբրև զբազմութիւն մարախոյ։ բոլորէին․ ճչէին․ գոչէին․ ռռնային․ բառաչէին․ հաջէին․ հառաչէին։ խխընջէին․ որոտային։ զզըհաւլան զմզմէին․ զնազարային հարկանէին․ զչարխն լարէին․ զնետսն տեղային։ ․ ․ ․ ռըմբաքարսն հոլովէին․ զբլգիհոնն ձգէին։ զմճնեղ մեքենայից ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ նէին և յերկնուստ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ սէին։ քակէին․ քանդէին․ քարայատակէին․ փորէին․ փոսհատանէին կռփէին․ կռանէին։ զամաց հազարաց շինուածս միաւրեա անհետ կորուսանէին։ Իսկ նոքա որ ի ներքս յամրոցին էին․ տապէին․ տագնապէին․ թուլանային սարսէին․ սարսափէին․ ծարաւէին․ նքթէին․ նքողէին․ երկիւղիւ երկնչէին։ Անդ էր տեսանել զլաց ծնաւղացն․ զաղէտ զաւակացն․ զգալարումն աղեացն․ զայլայլումն զիմացն․ զգեղնանալ երեսացն․ զնուաղումն ձայնիցն։ զկապումըն ոտիցն․ զդադարումն ձեռացն․ զհամրանալ լեզուացն․ զխափանումն մտացն։ ոմն աղերսէր․ ոմն աղաղակէր։ ոմն հայցէր․ ոմն պաղատէր․ ոմն խնդրէր․ ոմն աղաւթէր։ և ոմն արտասուէր։ Եւ ոչ լսէր հեշտալուրն ա՞ծ վ՞ս մեղաց մերոց և անուղղայ զնացից։ այլ մատնէր ի ձեռս անաւրինաց։ Իսկ յորժամ բռնանային և առնուին զբերդ ուրուք․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ աղաղակ բառնային․ և ի լեառն քաղաքի կամ բերդի հաւաքէին։ զառհ սուեալ առ ժամայն զզրուհս երկաթիս խորտակէին յամենայն կողմանց ի վեր խաղային։ իբրև զծով փրփրագէզ կոխակաւք զառհասաստակսն ծածկէին։ Աւա՜ղ ժամուն, ոմն արիւնաթաթախ զխաղլոր թաւալէր ի մէջ արեան ծովուն։ Ոմն կիսակտուր զլուխն ի յանձնէն․ ջուր խնդրէր․ և ի ծարաւոյ անդրէն մեռանէր։ Ոմն անկեալ գլուխ ի վայր․ և արեան աղբիւրն ի բերանոյն ելանէր։ Ո՜հ ձայնին․ ո՜հ աւաղին։ Ո՜հ կսկծոյն արտասուացն։ ջոկ առ ջոկ․ բուլուկ բուլուկ․ երամ երամ․ ողկուզաւրէն անկեալ դնէին․ մեցացի․ աքացի և ծղայի։ Անդ վայ․ աստ վայ՜ վայ։ անդ աւշ․ աստ վա՜չ։ ահա անդորրացաւ ծով հեծելոցն․ ահա ի խոյզ և ի խնդրելին․ և խնդրէին հարցանէին զքրիստոնէայսն․ և յորժամ տեղեկանային․ անողորմ սպանանէին։ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ ․ Թիւս հազարաց։ զհրաշագործ եպիսկոպոսունսն սրոյ բերանոյն տային։ զորբանեալ քահանայսն քարաջարդ զգլուխսն առնէին։ զք՞սի հաւտն կերակուր շանց արկանէին։ զաղայսն

առաթիւբ ձիոց առնէին։ զկանացն խայտառակէին. զմանուկսն նոցին գերի վարէին։ իբրև զկալ կամնաստլից զազոյն ձիովք կատէին. և փոխան ցերենոյ արիւնս գետոց բզխէին։ և փոխանակ յարգի զոսկերս իբրև զփոշի յերկիր հոսէին։ յաղեցան գազանք։ ձանձրացան թռչունք. տարակուսեցան գայլք թէ զո՞ւմ ուտէին միս։ զհայրապետաց. թէ զքահանայից. թէ զսարկաւագաց. թէ զպաշտաւնէից։ զճգնաւորաց թէ զլեռնականաց։ Դարձեալ ժամանէին յեկեղեցիս. տապալէին զսեղանս. այրէին զգրուանս. պոծէին զտաճարս. խորտակէին զտուփս խնկոց և հազարգաց։ ուրացուցանէին ի հաւատոյ և տպատապանանէին։ ի սով տատակութեան սովացուցանէին, մինչ զի զշուն. զկատու, զէշ, զձի, զհեղձուկ, զմուրտառ։ նաև զսիրտանուն զաւակն խորտէին և ուտէին։ բարձաւ զաւրութ՝ ի հացի և ջրոյ։ և արդ ճշմարիտ ասեմ ի ք՝ս՝ որ ի հազարէն և ի բիւրէն զմին մատնաւորեցի զ՝ս ձանձրութե՝ն լսողաց։ և այս ա՞մ եղև վ՝ս ծովացեալ մեղայ մեծաց։ ի յայսպիսի գառն և ազէատիճ ժամանակիս. ես նուաստս ի գրչաւորաց. կարարեալ ք՝հ. սկսայ զգիրքս զայս և կատարեցի։ Ո՞վ հանդիպիցէ այս ողբմելի պատմութե՝ս. զկս զմեղաւորս գրողս. և զտեսիանոս միայնակեացն յիշեցէք ի ք՝ս՝. և ա՝ծ զձեզ յիշէ. և նմա փառք յաւիտեանս. ամեն։

Փառք, եղակի, անճառելոյ. եռահիւսակ զաւանութե՝ն։ . . . . . (պատմում է համառօտակի մարդեղութեան մասին՝ սկսելի աշխարհի ստեղծագործութիւնից մինչև առաքեալների գործերն ու մահը)։ Իսկ յետ նոցա ելին ճգնազգեացք և հոգեացեալ ա՝ր հայրապետք։ և ուզղադաւան հաւատովք հաստատեցին զառաքելական եղեալ սահմանս. և գրեցին զա՝ ծանաւս և զս՝ր կանոնարանս. զնեբրոպեանս. և զպատմութի՝ս ա՝ր ճգնաւորացն, և զայլս ամենայն. ի յընթերցումն և յուրախութ՝ ի մանկանց եկեղեցոյ։ Զոր յայսմ ժամանակիս, ոչ բռնացեալ ունի զաշխարհս ազգն խամսիլեան. և նեղեն զազգս քրիստոնէից անիրաւութ՝ը և ա՛չ խրատամբք։

Սրդ. ի յայսմ գառն և ի սարսափս ժամանակիս. երևեալ խաբեբայ և սուտ միայնակեացն ստեփանոս. և ելեալ ի խնդիր այս ա՝ծայն անիրաւոպատելի ա՝ռունական գանձուցս։ . . . . . զս՝ր գիրքս զայս. ոչ . . . . . տաւնական. ի հալալ և ի քաղաւմ աշխատութե՝ փառատակոց իւրոց։ վասն զի կաց ի սմա չգրեալ տաւնք ա՝ռունական։

ընդ Նմին և պատմութ՟իք և վարք և չարչարանք սրբազան առաքելոցն, և հոգեւորեալ հայրապետաց. և վեհմական վարդապետաց. և բարեպաշտ ուղղափառ թագաւորաց. և այլ և քաջ զաւրավարացն. և սրբոց կուսանացն: այլ և խրատք և վարդապետութ՟իք զոր ընթեռնուն յագուհացն և ա՟մ տաւնախմբութ՟իք զոր տաւնեն ընթանրական ուղղադաւան եկեղեցիք: Վասն որոյ մեծ փափաքանաւք եմ գրել զսա սանփանոս միայնակեացն. յիշատակ անջինջ հոգոյ իւրոյ և ծնաւղացն միրոչի և խուանդի. և քերցն ուսլուն մելէքի և չաքար խաթունի. և փեսային իւրոյ յովաննիսի. և ամենայն արեան մերձաւորացն կենդանեաց և հանգուցելոց: Եւ ես զսա Նուէր և ընծայ ի դուռն ս՟բ եկեղեցեացն ամենափրկչին և տիրամաւր . . . . յա . . . . գեաւղն գաւաչ: որ հանապազ հրճուէին ավաւ. որքանէր սպասաւորք սոցա ընտրեալ քահանայք. և անմոռաց յիշմամբ յիշեսցեն հանապազ ի ժամ աղաւթից. զյառաջ յիշեցեալքն զստեփանոս միայնակեացն և զծնաւղքն իւր և զքոյրքն և զազգն ամենայն: Եւ արդ ես ամենամեղ և անարժան ծառայ ծառայիցն ա՟յ. կարապետ անարհեստ գրիչ, յանձն առի տկար անձամբ և ծանրաբեռն մեղաւք. ադէտ գիտութ՟բ և անիմաստ մտաւք. անհմուտ գրոց գիտութ՟բ և անվարժ արուեստիւք. յանդգնութ՟բ ձեռնարկեցի ի մեծ գործս յայս: ոչ ըստ իմում արժանաւորութեանս. այլ ապաւինելով յամենակարաւղ զաւրութիւն պարգևատուին. որ տայ առատապէս և ոչ Նախատէ. բազում և մեծ աշխատանաւք հասուցի զսա յաւարտումն յա՟ ծաընակ կղզոջս աղթամարայ ընդ հովանեաւ ամենայաղթ ս՟բ խաչին. և ս՟բ Նշանիս: Ի թուակա . . . . ՊԼԸ: Ի հայրապ . . . . տ՟ր զաքարիայի. վասն որոյ բարեխաւսութ՟բ ս՟բ և փառաւորեալ ա՟ծածնին մարիամու. և աղաչանաւք ընտրելոց սրբոց և սրբոյն ստեփանոսի. ք՟ս ա՟ծ թագաւորն երկնաւոր. զստեփանոս միայնակեացն և զծնաւղսն իւր զմիրոչիչ և զխուանդ. և զանուահայրքն և զանուամայրքն. և զամենայն երախտաւորքն իւր. խորանակից արասցէ սրբոց վկայիցն. և զուրախաբար ձայնն արձակելով առ Նոսա. եթէ եկայք բարի և հաւատարիմ ծառայք մտէք յուրախութ՟ի տ՟ն ձերո: Դարձեալ և մեղապարտ կարապետ դծագրող. զաղէտս տարակուսանաց իմոց առաջի մատուցեալ աղաչեմ զոբրութիւնդ ձեր սիրելիք և հաւատարիմ ծառայք ք՟ի. հարք և եղբարք. սիրով հոգոյն. աներկմիտ հաւատով, լիակատար սրտիւ. բոլորախաւս լեզուաւ. առաջի ք՟ի ի ժամ աղաւթից ձերոց յիշեսջիք զիս անարժանութ՟իս և լերուք յա-

ամէնից կարե։ . . . . . .
. . . . . և ծովագեալ մեղաց իմոց մաքրումն
արասցէ։ և երկնից խորանաց մտիցն արժանացուսցէ քան իւ-
րում ողորմութեանն։ Նաև զծնաւղքն իմ զմկրտիչ քո։ և
զթանկ խաչեանն։ և զեղբարքն։ զզաքարիայ որ զբեղոյն աւգ-
նեաց և ծաղկեաց։ և զյովանէս որ աշխատեցաւ ի կոկել
թղթիս։ և չկարացի։ և զբեռին իմ զպարքնլոս։ որ յայսմ ամի
փոխեցաւ ի քո։ և զամենայն արեան մերձաւորքն իմ զկենդա-
նիք և զմնջեցեալք։ Եւ զուուցիչն մեր զկարապետ կրաւնա-
ւորն հաւրեղբայր մեր։ և զայնոսիկ որք երախտաւորք եղեն մեզ
ի պէտս մարմնաւոր պիտոյից։ Եւ զկենդանիցն իմ զդուռամեղիք։

Եւ ինքն քո ա՛ծ որ ա՛ր է փառաց։ և տուող ողոր-
մութ՛ե։ շնորհեսցէ զիսաղաղութ՛ի և զողորմութ՛ի ի իւր ա՛մ
աշխարհի։ տացէ աշխարհակալաց սկիզբ քաղցրութ՛ե և ի վերայ
ամենայն քրիստոնէից։ եկեղեցեաց զանշարժ զհաստատու-
թիւն։ . . . . . .
. . . . . վարդապետաց ա-
ջիութ՛ի։ կրաւնաւորաց վարս առաքինութ՛ե։ քահանայից
ուղղութ՛ի։ Թագաւորաց հաւատացելոց յաղթութ՛ի ընդդէմ
թշնամեաց խաչին քո՛ի։ իշխանաց հանդարտութ՛ի։ տանց շի-
նութիւն։ տղայոց պահպանութ՛ի։ արանց և կանանց աւրի-
նաւորութ՛ի։ ճանապարհորդելոց որք ի ծովու և ի ցամաքի
դարձ խաղաղութ՛ը։ ըուսոց և անկոց և սերմանց անվնաս ա-
ճումն շահեկանութեան։ աւդոց քաղցրութ՛ի։ անձրևաց առա-
տութ՛ի ըստ պատշաճի։ անասանց անսխալ ծննդակիանութ՛ի։
մեղաւորաց դարձ ապաշխարութեան։ համաւրէն հաւատա-
ցեալ ննջեցելոցն մեզաց թողութ՛ի։ հանգիստ և ողորմու-
թ՛ի։ Եւ յամենայնի գոհացողական վարուցութ՛ի մատու-
ցանել հաւրն երկնաւորի։ և որդոյն միածնի։ և ո՛ր հոգւոյն
ճշմարտի, այժմ և հանապազ և յաւիտեանս յաւիտենից։
ամէն։ . . . . . պատուական քահանայքն որ
են ի գեաւղն գաւառս։ զ...ոհանէս վիլիսոփայն որ է նա որդի
մեծ քահանային Թադէոսի։ և զերկու թումայն։ և զերկու
ատեփանոսն։ և զմարտիրոսն և զԳրիգորն։ և ժամահարն։ և
զկիրակոսն։ զի վայելելով զկիրքս ուրախասցին սովաւ և յի-
շեսցեն յաղաւթս իւրեանց զատացողն և զգրողն և զաշխա-
տողն։ Եւ զտանուտէրքն զմեծ և զփոքր։ և զհաւատարիմ տան-
տէրնայքն, զայր և զկին զծեր և զտղայ։ պահեսցէ քո՛ ա՛ծ
ի խաղաղութ՛ի։ և արժանի արասցէ արքայութ՛ե իւրում։
և նմա փառք յաւիտեանս։ ամէն։ յիշեցէք ի քո՛ զյովանէս
սան իւր և զայլ սաներն և ա՛ծ զձեզ յիշէ։

530թ Ես յովանէս: յաբեղէս: ձաղխեցի: տնական::՞. . . արին: Նվատին. . . . . (ջնջած) մաւտար: Այլալումն չքեցի: հալալ ընչեց իւրոց. տվիւք պարոն մարհաբին:... Վկ՟ութ՟եղ: տ՟ր մէլիքսէդին: վկ՟ուր՟դ:: տ՟ր յակոբին ու եղ:

Շարունակելի

Մ. վ. Մախսուդեան

ԲԵԼԳԻԱՅՈՒՄ ԵՒ ՀՈԼԼԱՆԴԻԱՅՈՒՄ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շարունակութիւն

Հաագայի կենդրոնն է կազմում «Plein» կոչուող հրապարակն: Այստեղ են գտնւում բոլոր յայտնի պետական շէնութիւններն (Արդարադատութեան պալատը, գաղութների և զինուորական նախարարութիւնների շէնութիւնները և մի շարք յայտնի հաստատութիւններ ու արձաններ): Հրապարակի արևմտեան կողմում գտնւում է Հաագայի նկարների աշխարհահռչակ թանգարանը (Museum konik lijk Kabinet Van Schilderijen)» Այս փոքրիկ թանգարանը շատ յայտնի նկարներ է պարունակում իր մէջ: Միջին նկարները պատկանում են մեծ մասամբ հոլանդական դպրոցին, կան և ֆլամանդական գերմանական, ֆրանսիական, իտալական նկարներ: Այստեղ են գտնւում Ռեմբրանդի, Վան-դեյկի, Յորդանի, Ռուբէնսի նկարներից շատերը: Թանգարանի զարդն է կազմում Ռեմբրանդի «Անատոմիայի դաս» կոչւող նկարը: Շատ գեղեցիկ է և Պաուլուս Բոտտերի «Ջահել Ցուլը» կոչուող նկարն, որը Հոլլանդիայում ամենաժողովրդականացած նկարն է: Թանգարանը շատ աչքի է ընկնում մարդկային նկարներով, մանաւանդ Վան-դեյկի վրձինին պատկանողներով:

Թանգարանից քիչ հեռու գտնւում են հոլլանդական բոլոր նախարարութիւնները: Շէնութիւններն աղիւսից են և խղճալի տպաւորութիւն են թողնում: Այս բացատրւում է նրանով, որ նախ՝ տեղն է պակասում, երկրորդ՝ հողը ավելորդ չէ, թոյլ չէ տալիս մեծ ու փառահեղ շէնութիւններ կառուցանել: